

УДК 378.147

м. Миколаїв, Україна

ПРАСОЛ Н.О.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У статті розглядається питання застосування індивідуального навчального плану підготовки майбутнього вчителя початкових класів відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Зроблено аналіз структури індивідуального навчального плану та його складання відповідно до вимог ECTS.

Ключові слова: кредитно-модульна система організації навчального процесу, індивідуальний навчальний план, нормативні навчальні дисципліни, вибіркові навчальні дисципліни, змістовий модуль.

Сучасне українське суспільство живе в епоху широких соціальних та економічних перетворень, коли процеси, що відбуваються, призводять до переформулювання завдань освіти, як інституції, що визначає обличчя та авторитет української держави. Головним завданням сьогодення є модернізація системи освіти, оскільки розвиток освіти на засадах демократії та гуманізації, коли людина виступає основною цінністю держави, зумовлює необхідність підготовки фахівців нової формації.

Подальші соціально-економічні й політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її в цивілізоване світове співтовариство неможливі без структурної реформи національної системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкуренто-спроможності фахівців. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог. Однією із передумов входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти є реалізація системою вищої освіти України ідей Болонського процесу [1, 6].

Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Декларація про європейський простір для вищої освіти, накази Міністерства освіти та науки України «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України», «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу», «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» передбачають суттєвий перегляд концепції розвитку сучасної системи освіти, зумовлюють пошук і впровадження нових підходів до системи підготовки кадрів, змін традиційної структури професійної підготовки взагалі і педагогічної зокрема.

Одне з провідних завдань педагогічної освіти – створення такого освітнього середовища, в якому у майбутнього вчителя формувалася б готовність до професійного саморозвитку, до вибудови успішної професійної долі, в основі якої – висока культура професійної життєдіяльності [2,8].

Стратегія розвитку вищої освіти України в умовах Болонського процесу передбачає створення такої системи освіти, яка дозволить вищим навчальним закладам максимально реалізувати свій індивідуальний потенціал в плані задоволення високих вимог Європейської системи знань та адаптувати систему вищої освіти України до принципів, норм, стандартів і основних положень європейського простору вищої освіти, прийнятних і ефективних для нашої держави і суспільства.

Кінцевою метою процесу є забезпечення відповідної суспільним, особистісним та виробничим потребам якості вищої освіти, що продукуватиме конкурентоспроможного фахівця, здатного легко адаптуватися в економічному просторі європейських країн.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу дає можливість формувати індивідуальну освітньо-професійну програму підготовки спеціалістів на підставі переліку змістових модулів з урахуванням вимог замовників, побажань студентів, пов'язаних з їхнім баченням майбутньої професійної кар'єри, потреб суспільства, місця працевлаштування. Вона передбачає оптимізацію навчального процесу, уможлиблює індивідуальний підхід до професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів.

У контексті запровадження основних положень Болонського процесу у вищу освіту з'явилися праці, в яких висвітлюються методологічні аспекти аналізованої проблеми (І.І. Бабин, Я.Я. Болюбаш, В.В. Грубінко, В.С. Журавський). Акцент при цьому робиться на особливостях запровадження індиві-дуальної роботи зі студентами, формуванню індивідуальних планів, індиві-дуальному підході до підготовки майбутнього вчителя. Проблему професійної підготовки майбутніх фахівців у своїх працях розглядають Г.О. Балл, С.У. Гончаренко, М.Б. Євтух, І.А. Зязюн, Н.В. Кичук, В.Г. Кремень, Л.О. Мільто, Н.Г. Нічкало, О.М. Отич, О.М. Пехота, О.Я. Савченко, В.А. Семиченко, В.В. Сериков, С.О. Сисоєва та інші.

Індивідуальний підхід у підготовці вчителів початкових класів позитивно впливає на формування їх професійної мотивації і передбачає систематичне вивчення індивідуальних особливостей студентів, вибір прийомів та методів взаємодії з диференційованими групами та окремими студентами, здійснення допомоги студентам у корекції їхніх індивідуальних планів, аналіз досягнутих результатів.

Важливою умовою впровадження кредитно-модульної системи є формування індивідуального навчального плану студента, що здійснюється на підставі переліку змістових модулів (блоків змістових модулів навчальних дисциплін), в основі яких – структурно-логічна схема підготовки фахівців.

Індивідуальний навчальний план студента – нормативний документ, за яким здійснюється навчання студента, виходячи з вимог освітньо-професійної програми відповідного рівня підготовки та з урахуванням його особистих освітньо-професійних інтересів і потреб. Він складається на підставі робочого навчального плану і включає всі нормативні навчальні дисципліни та вибіркові навчальні дисципліни, обрані студентом, з обов'язковим врахуванням структурно-логічної схеми підготовки.

Індивідуальний навчальний план студента згідно з вимогами ECTS та «Тимчасового положення про впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців» затвердженого наказом Міністерства науки і освіти України від 23.01.2004 р. №48 є робочим документом студента, що містить інформацію про перелік та послідовність вивчення навчальних дисциплін, обсяг навчального навантаження студента (всі види навчальної

діяльності), типи індивідуальних завдань, систему оцінювання (поточний та підсумковий контроль знань, державну атестацію випускника) [3, 63].

Індивідуальний навчальний план студента включає нормативні та вибіркові змістові модулі, що можуть поєднуватися в певні навчальні дисципліни. Нормативні змістові модулі необхідні для виконання нормативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики, вибіркові – для виконання вимог варіативної частини і відповідають обсягу підготовки, передбаченому встановленим терміном навчання. Крім того, вибіркові змістові модулі уможливають підготовку за спеціалізацією певної спеціальності, що сприяють академічній мобільності та поглибленій підготовці до майбутньої діяльності.

Нормативні (обов'язкові) навчальні дисципліни становлять базову частину вимог до освітньо-кваліфікаційної характеристики певного напрямку (спеціальності).

Навчальні дисципліни за вибором забезпечують виконання вимог варіативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики. Їх формування студент здійснює з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої фахової діяльності.

Обсяг нормативних навчальних дисциплін та навчальних дисциплін за вибором, запланованих до вивчення, повинен становити не менше 60 кредитів на навчальний рік.

Навчальні дисципліни, вивчені додатково, не входять до переліку дисциплін встановленого освітньо-професійною програмою даного напрямку (спеціальності). Вони включаються до індивідуального навчального плану за бажанням студента при наявності офіційного документа, виданого установою (включно закордонною), що має право на надання послуг з вищої освіти і підтверджує присвоєння кредитів з даної навчальної дисципліни.

Індивідуальний навчальний план студента формується за відповідною освітньо-професійною програмою (бакалавр, спеціаліст, магістр) і складається студентом на кожний рік навчання (на наступний навчальний рік складається в кінці поточного) в розрізі семестрів, триместрів тощо і затверджується в установленому порядку (деканом факультету, директором інституту, проректором тощо).

При формуванні індивідуального навчального плану студента на наступний навчальний рік враховується фактичне вико-

нання студентом індивідуальних навчальних планів поточного й попередніх навчальних років. При цьому навчальне навантаження студента повинно бути виконано у повному обсязі.

Зарахування змістових модулів (дисциплін), включених до індивідуального навчального плану студента, здійснюється за результатами заздалегідь визначеного виду контролю якості знань студента.

Контроль за виконанням та реалізацією індивідуального навчального плану студента здійснюється деканатами за участю куратора.

Очікуваними наслідками впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, застосування індивідуального плану підготовки майбутніх вчителів початкових класів можуть бути:

- інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- систематичність засвоєння навчального матеріалу;
- встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом на визначених етапах навчання;
- контроль та своєчасне коригування навчально-виховного процесу.
- підвищення мотивації учасників навчально-виховного процесу;
- підвищення відповідальності студентів за результати навчальної діяльності;
- максимальне забезпечення потреб особи у виборі освітнього рівня та кваліфікації;
- підвищення рівня адаптації особи до зміни вимог ринку праці [5, 96].

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта в Україні. Навчальний посібник / за ред. Кременя В.Г., Ніколаєнка С.М. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
2. Пехота О.М. Індивідуальність учителя; теорія і практика: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге переробл. і доп. – Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2009. – 272 с.
3. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти: Навчальний посібник для слухачів підвищення кваліфікації системи вищої освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997. – 63 с.
4. Болюбаш Я.Я. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців / Освіта. – 2004. – №8.

5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / За редакцією В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль: вид-во ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. – 147 с.

ПРАСОЛ Н.А.

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНДИВИДУАЛЬНОГО УЧЕБНОГО ПЛАНА СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

В статье рассматривается вопрос использования индивидуального учебного плана подготовки будущего учителя начальных классов в соответствии с требованиями кредитно-модульной системы организации учебного процесса. Проанализирована структура индивидуального учебного плана и его составление соответственно с требованиями ECTS.

Ключевые слова: кредитно-модульная система организации учебного процесса, индивидуальный учебный, нормативные учебные дисциплины, выборочные учебные дисциплины, содержательный модуль.

PRASOL N.O.

PECULIARITIES OF APPLICATION OF STUDENT'S INDIVIDUAL EDUCATIONAL PLAN IN THE CONDITIONS OF THE CREDIT MODULE SYSTEM OF EDUCATIONAL PROCESS

The article deals with the problem of application of prospective primary teacher's individual educational plan accordingly to the requests of the credit module system of educational process. The analysis of the structure of the individual educational plan and its customizing accordingly to the requests of the credit module system of educational process is made.

Key words: credit module system of educational process, individual educational plan, normative educational subjects, selective educational subjects, content module.